

Verscheidenheid in het Walenbos

TEKST EN FOTO'S: KAREN WUYTS & LANDER BAETEN

Deze wandeling brengt je naar één van de meest verscheiden bossen in het Hageland (Vlaams-Brabant). We wandelen langs natte elzenbroeken, arme en droge eiken-berkenbossen, rijke middelhoutbossen en soortenrijke natte graslanden. Zo vormt zich een mozaïek van zeer diverse habitats waar vele planten en diersoorten een plaats vinden. De uitgestippelde wandeling overspant 10 km en start aan de kerk in Tielt-Winge. De auto parkeer je op de parking bij de kerk (de Bergstraat). Je kunt de wandeling ook inkorten tot 6,5 km met vertrek in Houwaart (Kriebekestraat pagina 17). Omdat de wandeling enkele keren het pad kruist van grote en kleinere grazers, zijn honden niet toegelaten. Laarzen zijn echter een must, want modder en slijk zijn verzekerd!

Je start aan de kerk van Tielt-Winge en loopt met de kerk aan de rechterhand, het plein over en de Boterstraat in. Al snel zie je de rand van het dorpscentrum en ga je linksaf de Sint-Annastraat in, die je rechtdoor volgt tot ze overgaat in de Sluiweg. Enkele meters verder vind je een mooie, zeer verscheiden houtkant. Kan je er zwarte els, sleedoorn, rode kornoelje en hazelaar herkennen in hun winterkleed? De houtkant leidt je het bos in, temidden van hoge eiken, essen en hier en daar een zoete kers, geflankeerd met hakhout van hazelaar en meidoorn.

Dit is het typische uitzicht van een verlaten middelhout. Gedurende vele eeuwen werd zo wat overal in Vlaanderen een middelhoutbeheer gevoerd. Hierbij werd de struiklaag frequent (bv. elke 9 jaar) boven de grond gekapt als brandhout en geriefhout (het 'hakhout'). Omdat de struiken telkens weer uitschoten op de oude stronk vormde zich op deze stronken breed uitwaaierende struiken ('hakhoutstoven') die vaak vele honderden jaren oud zijn.

Enkele bomen mochten doorgroeien tot grotere exemplaren (de 'overstaanders') die dan als constructiehout (bv. voor daken) gebruikt werden. Omdat deze overstaanders veel groei-ruimte kregen, zien we ze nu in het bos als bomen met zeer brede, maar ook diepe kronen. Een heel ander beeld dan bossen waar de grote bomen dicht bij elkaar staan. Omdat het hakhout al jaren niet meer gekapt wordt, is de struiklaag nu vaak zeer dicht en de overstaanders zeer groot en breed. Dit verlaten middelhout zullen we tijdens deze wandeling nog veel tegenkomen.

Je verlaat de betonweg links via het pad naast het infobord en even verderop stuit je op afrastering. Via een smal poortje kom je op een open plek. Vanaf hier kan je kennismaken met de Gallowayrunderen: zwarte, ruige en authentiek uitziende runderen met een hoge aaibaarheidsfactor, maar hou toch enige afstand. Ze zijn niet agressief, maar wel enorm nieuwsgierig en enthousiast! Deze grazers zorgen ervoor dat de open graslandstukken

Runderen grazen hier ook in het bos

open gehouden worden. Daarnaast worden bepaalde plantensoorten aan de rand van het bos als braam en sleedoorn niet gegeten door de runderen zodat er zich een geleidelijke overgang van gras naar bos vormt.

De wandeling loopt rechtdoor over het grasland, langs een meetpunt van het 'meetnetwerk Verzuring' van de Vlaamse Milieu-maatschappij, terug het bos in. Hier vind je dezelfde bosstructuur terug van hoge eiken (met hier en daar een abeel) en ondergroei van hazelaarhakhout. Let ook op de afgevreten stammen! Op de open plek heb je een poeltje aan je rechterzijde en ga je links tot aan de veevang (je kunt hier langs het poortje rechts passeren). Op een T-splitsing ga je rechts en aan het einde van de weide hou je links aan, onder een populier beladen met maretak. Aan de volgende T-splitsing gaat de Wijngaarden-

wandeling naar rechts, maar onze wandeling slaat linksaf langs majestueuze eiken en prachtige tapijten van kleine maagdenpalm. Deze maagdenpalm is samen met klimop en gele dovenetel één van die plantensoorten die ook in de winter groen blijven en kan goed groeien in de schaduw van een dichtgegroeide hakhoutlaag. Je gaat voorzichtig over een glad bruggetje en dan ogenblikkelijk naar rechts. Je bevindt je in een nat, verlaten middelhout van eik en hazelaar.

Wie de verkorte wandeling vanuit Houwaart doet, volgt de hiernavolgende aanwijzingen nadat hij/zij vlak voor het glibberige bruggetje links is afgedraaid.

Deze percelen zijn hier doorsneden met greppels ('rabatten') die in een ver verleden aangelegd werden om de natte bodem te ontwateren. De greppels voerden water af en op

de ruggetjes was het een stuk droger. Deze rabatten zie je elders in het bos nog opduiken. Je volgt het pad en houdt links aan. De verjonging van Amerikaanse eik en Amerikaanse vogelkers staat hier als 'haren op een hond'. Waar enkele beekjes samenkomen, steek je het water over en ga dan direct rechts, zodat je een pad volgt met een beekje aan je rechterkant en schrikdraad aan je linkerkant. Je loopt rechtdoor langs een rietperceeltje, over een beekje, tot je op een open plek komt. Deze open plek wordt gekenmerkt door geleidelijk opgaande bosranden die m.b.v. lagere struiken (bv. sleedoorn) en kruiden de overgang maken tussen gras en bos.

De open plek wordt breder en wanneer je het einde van de open plek bereikt, duik je links het bos weer in, met het pad mee. Dit pad brengt ons kronkelend tot aan de rand van het Walenbos. Langsheen een slagboom en veel modder, blijf je de bosrand volgen tot een picknicktafel in je vizier komt. We zijn bijna halverwege, dus een klein hartversterkertje is welverdiend!

Met frisse moed zetten we onze tocht verder langs de bosrand, over de brug en even verderop kom je even terug in de bewoonde wereld terecht. Aan de T-splitsing van de Kriebekestraat ga je linksaf.

Indien je hebt gekozen voor de verkorte 6,5-km-wandeling, kan je hier starten, ter hoogte van het funerarium in de Kriebekestraat te Houwaart.

Je komt op een wandelpad tussen weilanden terecht, dat je tot in een groot elzen-berkenbroekbos leidt. Volg het pad rechtdoor. Dit is één van de stukken van het bos dat onder invloed staat van kwel, grondwater dat vanuit de diepere bodem tot op en boven het grondoppervlak uitstijgt. Zwarte els kan in deze natte

stukken overleven, andere soorten als eik en populier sterven af of waaïen om omdat hun wortels niet diep genoeg in de bodem groeien door het overvloedige water. Enkele ontwortelde eiken langsheen het pad laten je toe het wortelstelsel eens van naderbij te bekijken. Zie je hoe oppervlakkig de wortels in de grond zitten?

Van het broekbos komen we plots terecht in een hoger en droger gelegen stuk, met soorten die ons eerder aan de Kempen doen denken:

eik, berk, spork, lijsterbes, Amerikaanse vogelkers en bosbes. Op een splitsing volg je het pad naar rechts en neem je kort daarna de eerste afslag links (op de hoek waar een vreemde combinatie van lork en haagbeuk staat). Nu even links aanhouden en het kronkelend pad volgen. Hier lopen de rabatten zelfs over de weg heen: veel succes om je voeten droog te houden! Aan de volgende splitsing ga je rechts, enkel na de grote haagbeukenstruik schuin links voor je te hebben bewonderd. Het pad brengt je langs een ven aan de rand van het bos en als je rechts gaat aan de volgende T-splitsing, kom je in een holle weg. Deze verlaat je al snel aan het eerste pad links

(hier volg je een stuk van het Roeselbergpad). Het pad voert je langs wintereiken tot een T-splitsing aan een recente kapping, daar kies je links en passeer je een veehek, doorheen het poortje. Van hieraf staan je misschien wel schapen-ontmoetingen te wachten! Volg het pad rechtdoor (wees niet verleid door het poortje aan je rechterzijde even verderop), langs eiken-berkenbos en de rand van een perceel met Corsicaanse den. Waar het pad dreigt te eindigen in het grasland, ga je rechts wederom doorheen een poortje. Het pad begeleidt je min of meer langsheen de bosrand tot je weer beton onder je voeten voelt. Ga twee maal linksaf (opgepast, hoewel de straat doodloopt, rijden hier enkele auto's!) en volg de baan tot je de bosrand bereikt en links afslaat. De betonweg gaat op het einde rechts over in een wandelpadje. Je passeert een infopaneel, huppelt een greppeltje over en volgt het pad steeds rechtdoor. Zo kom je weer terecht aan het glibberige bruggetje.

Wie voor de verkorte wandeling heeft gekozen, gaat vóór het bruggetje linksaf en volgt de aanwijzingen hierboven (pagina 16) om in Houwaart terecht te komen.

De grote wandeling gaat verder via het bruggetje (voorzichtig!) en het eerste pad rechts in te slaan. Hier, langs de weide, heb je daarnet al gewandeld maar ter hoogte van de veevang ga je nu rechtdoor (een stukje van de Wijngaardenwandeling). Je laat het bos achter je eens je op een betonbaan komt en in de verte de kerktoren van Tielt-Winge ziet opdoemen. Je loopt aan de T-splitsing rechts en ter hoogte van een infobord over het landschap van het Hageland, vind je een grazig paadje aan je linkerzijde. Het leidt je tussen akker en weiland naar boven, naar de kerktoren, terug tot het startpunt van de wandeling.

